

เทศน์เช้า วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลานักวิทยาศาสตร์เขาวางกัน เห็นไหม ในปัจจุบันนี้เรือนกระจกทำให้โลกร้อน พอโลกร้อน ร้อนเกิดมาจากใครล่ะ โลกร้อนเกิดขึ้นมาจาก จากการกระทำของมนุษย์นะ มนุษย์เรา ต้องการความสะดวก ต้องการความสบาย เห็นไหม แล้วปล่อยก๊าซขึ้นไปให้เป็นเรือนกระจก ให้โลกมันร้อนไป แล้วก็วิตก วิจารณ์ กันว่า

“ถ้าโลกร้อนจะทำให้ น้ำเพิ่มขึ้น น้ำแข็งละลายขึ้นมาจะทำให้ท่วมโลกขึ้นมา”

ความคิดของเขา ความเห็นของเขา นี่เป็นเรื่องของโลกนะ เรื่องของโลกเป็นเรื่อง วิทยาศาสตร์ วิตก วิจารณ์ แต่มีความคิดนักวิทยาศาสตร์อีกฝ่ายหนึ่งเขาก็ได้แย้งว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนี้มันเป็นโดยปกติของธรรมชาติของเขา มันจะเป็นสภาวะแบบนั้น

แล้วก็ย้อนกลับมาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า โลกนี้เป็นอินทรีย์ใด โลกจากภายนอก นักวิทยาศาสตร์ก็แบ่งเป็น ๒ ฝ่ายแล้วโต้เถียงกันนะ ได้เถียงกันว่า สิ่งที่มีน้ำจะเป็นโทษ เพราะมันจะทำให้โลกนี้มีปัญหา แต่โลกนี้มีปัญหาแน่นอน เพราะโลกนี้มันต้องเคลื่อนไปโดยธรรมชาติของมัน ไม่มีสิ่งใดคงที่ใด สิ่งที่เป็นความคงที่ไม่มี

โลกนี้เป็นโลกที่อนิจจัง แต่เราเกิดมาในท่ามกลางกิ่งกลางพระพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “กิ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาเจริญอีกหนหนึ่ง” เราเกิดมาสิ่งที่ศาสนาเจริญอีกหนหนึ่ง เพราะ เพราะมีผู้มีบุญญาธิการมาเกิดไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เห็นไหม ถึงที่สุด พระโพธิสัตว์ ถึงที่สุดแล้วเกิดมาตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ในกิ่งพุทธกาล หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นมา ก็อีกสร้างสมบุญญาธิการมา ถ้าไม่สร้างสมบุญญาธิการมา สิ่งที่จะเข้าไปรู้ธรรม เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมนี้ไม่มีสภาวะธรรมคือปริยัติ คือสิ่งที่จดจำเป็นวิชาการไม่มี ฤาษีไซ้ไพรเขาก็ว่าเขาเป็นพระอรหันต์ เขา

เป็นศาสดา เขาสอนโลกกันอยู่ในสมัยพุทธกาล เจ้าชายสิทธัตถะก็ไปเรียนกับเขา สิ่งนั้นมันเข้าไม่ถึง แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยายามค้นคว้าเอง ค้นคว้าเองจนเห็นธรรม แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกสภาวธรรมมีอยู่ แต่คนเข้าถึงไม่ได้ เพราะวิชาการนั้นไม่มี

แต่หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์เรา สิ่งนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้แล้ว ผู้มีบุญญาธิการมาเกิด บุญญาธิการของพระโพธิสัตว์อย่างหนึ่ง บุญญาธิการของสาวกะ สาวกอย่างหนึ่ง แต่สาวก สาวกะ ได้ยินได้ฟังมาก็ต้องสิ่งที่เป็นวิชาการอันนี้จะค้นคว้าเข้าไป สิ่งนี้สิ่งที่เกิดขึ้นมานี้เจริญอีกหนหนึ่ง หนหนึ่งเราเกิดมาที่กลางพระพุทธรูปศาสนา ศาสนาเจริญอีกหนหนึ่ง แล้วเราจะได้ผลประโยชน์จากศาสนานั้นไหม เพราะศาสนาสอนเรื่องโลกใน

โลกนอก โลกในใจ โลกทัศน์คือโลกความเห็นของเรา โลกทัศน์คือโลกของส่วนบุคคล ทุกคนอยู่ในโลกของตัวเอง อยู่ในความเห็นของตัวเอง อยู่ในจำกัดของขอบเขตของความคิดของตัวเอง โลกนอกทำให้เรามีปัญหาทั้งนั้น ความเป็นอยู่ เห็นใหม่ ทางวิทยาศาสตร์ต้องการให้เราเจริญ ต้องการให้เรามีความสุข ต้องการให้โลกนี้มีสิ่งที่พึ่งพาอาศัย เราก็พึ่งพาอาศัย แต่มันก็เป็นดาบสองคม มันก็ให้ผลกลับมาเป็นสิ่งที่ เป็นก้ำกัช เป็นเรือนกระจกนี้ เพราะ เพราะความสะดวกของเราไป

เราต้องการความสะดวกไป เราต้องการความสะดวกสบาย แต่ความสะดวกมันก็ต้องมีรายจ่าย เห็นใหม่ รายจ่ายคือความเป็นไปของโลกที่มันเป็นอนิจจังอยู่แล้ว สิ่งในโลกภายนอกนะ แต่โลกภายในของเรามันเป็นความร้อนมากกว่านะ โลกภายในมันสิ่งที่อาศัยหรือไม่อาศัย เราก็ดำรงชีวิตของเราได้ สมัยก่อนนั้น เห็นใหม่ สิ่งที่ว่าเครื่องจักรอันนั้นยังไม่เกิด สมัยอุตสาหกรรมยังไม่เกิด ทำไมเขาอยู่กันได้ล่ะ พออุตสาหกรรมเกิดขึ้นมา โลกพลิกไป เปลี่ยนไป

ในปัจจุบันนี้ก็เหมือนกัน ในปัจจุบันนี้สื่อสารเทคโนโลยีทำให้โลกเปลี่ยนไป สิ่งที่เปลี่ยนไปต้องเป็นวิชาการทั้งหมด สิ่งที่เป็นวิชาการ สิ่งนี้โลกเปลี่ยนไปมันจะสะดวกสบายขึ้นมา คนเรามีสะดวกสบายมากขึ้น มีเวลามากขึ้น โลกในมันมีความทุกข์มากขึ้น เพราะโลกใน ความทุกข์มากขึ้น เพราะคนเรามีเวลาไป มันก็ย้อนกลับมาจากภายใน มีความอึดอัด อารมณ์ มี

ความว่าแห้ว มีความทุกข์ มีความกังวล มีความกังวลไปทั้งหมด แต่สมัยที่เทคโนโลยียังไม่เจริญ มันก็เป็นไปของเขา มันเป็นที่ว่าสิ่งความเป็นอยู่ของโลกแต่ละที่ แต่ละทวีปไม่เหมือนกัน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า เกิดในประเทศอันสมควร การเกิดในประเทศสมควร เกิดในประเทศอันสมบุรณ์ เห็นไหม ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว สิ่งไหนน้ำมีปลา ในนามีข้าว ทำให้เราดำรงชีวิตของเราได้ การดำรงชีวิตแล้วมันไม่มีความทุกข์จนเกินไป

แต่ในเมื่อวิทยาศาสตร์เจริญ เราเห็นไง เราเอาความคิดของเราเข้าไปเปรียบเทียบไป ว่าความสุขคือสิ่งที่เครื่องอำนวยความสะดวก เราไปมองกันตรงนั้นไง สิ่งทีอำนวยความสะดวกมันได้มาจากไหน ได้มาจากมนุษย์เราคิดค้นขึ้นมา แล้วมนุษย์เราก็อาศัยสิ่งนี้ให้เป็นความสะดวกขึ้นมา ความสะดวก ความสะดวก เห็นไหม กับความสุข ความทุกข์ในหัวใจมันต่างกัน ความสะดวกถ้ามันสะดวกขึ้นมาจากคนดีคนที่เป็นคุณประโยชน์ คนที่มีศีลธรรมในหัวใจ สิ่งนั้นเป็นประโยชน์มาก

แต่ถ้าเป็นคนคด คนโกง สิ่งทีคดโกงเดี๋ยวนั้นมันยิ่งคิดมาก ยิ่งวิทยาศาสตร์เจริญขนาดไหน โกงได้ทั้งหมดนะ โกงได้มหาศาลเลย เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้ เห็นไหม เขาว่าโจรสลัดนอก โจรสลัดนอก มันคด มันโกงประเทศ โกงทุกอย่างได้หมดเลย ถ้าหัวใจมันเป็นสิ่งที่เป็นพิษเป็นภัย ในหัวใจนั้น มันจะเบียดเบียนตนเอง โลกของตัวเองก็มีความทุกข์ เพราะอะไร เพราะก่อนที่เราจะไปโกงเขาเราต้องคิด เราต้องวางแผน มันมีความเบียดเบียนตนก่อน ถ้ามันเบียดเบียนตนเอง แล้วมันก็ไปเบียดเบียนคนข้างนอก เห็นไหม เบียดเบียนข้างนอก

ธรรมเข้ามาตรงนี้ สภาธรรมจะเกิดจะเกิดจากตรงนี้ ความสุขเกิดจากใจ ความสุขเกิดจากหมู่คณะ ความสุขเกิดจากครอบครัวนั้นมีความยิ้มแย้มแจ่มใส มีความสุขในครอบครัวของเรา นี่คือการความสุข นี่คือการบุญ สิ่งทีเครื่องพาอาศัยนั้นมันเป็นที่ว่ามันเป็นวิบาก มันสิ่งทีผลเกิดจากการกระทำ วิบากคือผล เห็นไหม

เราสร้างบุญญาธิการมา เราสร้างของเราขึ้นมา เราทำอะไรประสบความสำเร็จ พอสมควร พอสมควรเพราะโลกนี้ไม่มีอะไรประสบความสำเร็จทั้งหมดหรอก มันพอสมควรเพราะอะไร เพราะมันลุ่มๆ ดอนๆ ถ้าเราไม่ทำสิ่งใดของเรา มา สิ่งนี้เรากระเสือกกระสนขนาด

ไหน มันก็พอนพอกินของเราไปวันหนึ่งๆ อันนี้คือผลจากการกระทำ คือกรรมไง กรรมยอมรับ
สภาวะกรรมอันนี้ไง เพราะอันนี้มันเป็นอนิจจัง มันปิดกั้นโอกาส ปิดกั้นกาลเวลาของเราไง

ถ้าเราศึกษาธรรมของเรา เราจะยอมรับสภาวะธรรมแบบนั้น เพราะ เพราะสิ่งที่เกิดมานี้
มันมีเพราะมีเรา เพราะมีเราก่อน ต้องมีโลกในก่อน ถ้าไม่มีโลกใน โลกนอกมันอยู่สภาวะของมัน
มันเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต มันเป็นสิ่งที่เคลื่อนไปธรรมชาติของมัน โลกนี้เคลื่อนไป แต่โลกในนี้จิต
ปฏิสนธิมันเกิดขึ้นมาจากครรภ์ของมารดา แล้วเกิดมาเป็นเรา สิ่งที่เป็นเรา พอเรามีตัวเราอยู่ ถ้า
มีเราอยู่ สิ่งนั้นมีเพราะมีเรา เราเป็นเจ้าของสมบัติ เราเป็นเจ้าของสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นมา

ถ้าเรามีเรา เราพยายามดูโลกของเรา โลกภายในของเรา ถ้าเราควบคุมโลก
ภายในของเราได้ เห็นไหม ถ้าเราคุมโลกภายในของเราได้ เราจะควบคุมจักรวาลได้
หมดเลย เราควบคุมสิ่งต่างๆ ได้ทั้งหมด เพราะอะไร เพราะเราควบคุมใจของเราได้
เราไม่วิ่งเต้นแผ่นกระโดดไปตามกิเลสค้นหาความทะยานอยากออกไปข้างนอก แล้วจะ
ควบคุมโรคจากภายใน ใครจะควบคุมได้ละ ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมาตรัสรู้ธรรม

ธรรม เห็นไหม ธรรม สภาวะธรรม ธรรมคือธรรมชาติอันที่มันโดนอวิชชาปกปิดไว้
สภาวะธรรมนี้เป็นธรรมชาตินี้เป็นธรรมหายาๆ ธรรมชาติก็เป็นสภาวะอันหนึ่ง ธรรมชาติมันมีชีวิต
ใหม่ ลมแดดมันมีชีวิตใหม่ สิ่งของมันแปรสภาพมันมีชีวิตใหม่ มันไม่มีชีวิต มันเป็นสิ่งที่ว่ามันเป็น
อนิจจัง แต่หัวใจมีชีวิตไหม นี่ธรรม เอโก ธมโม ธรรมอันเอก เห็นธรรมชาติไหม สิ่งทีเห็น
ธรรมชาติเกิดขึ้นมาจากไหน เกิดขึ้นมาจากอัสวัคชญาณ เกิดขึ้นมาจากมรรคญาณ มรรค
ญาณเกิดขึ้นมาจากไหน มรรคญาณเกิดขึ้นมาจากโลกภายใน

โลกภายในที่เราเป็นกันอยู่นี้ เราคิดแต่เรื่องวิทยาศาสตร์ เราคิดแต่เรื่องความเป็นไปของ
โลกเขา หนี่เราพยายามช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อจะเอาสิ่งที่เป็นปัจจัยเครื่องอาศัย แต่เกื้อกูล
ขนาดไหน เห็นไหม คุณคนเจ็บคนป่วยสิ เขาควรจะสิ้นใจ เราเกื้อกูลเขาได้ไหม เราเกื้อกูลเขา
ขนาดไหน เราเกื้อกูลเขาได้แต่สภาวะเราปลอมประโลมกัน แต่เขาก็ต้องผ่านอันนี้ไป นี่โลกนอก
ตื่นตื่นนะ แต่โลกในไม่ตื่นตื่นเพราะอะไร เพราะสิ่งที่สภาวะนี้มันไม่มีอะไรตายไป มันขับเคลื่อน
ไปแปรสภาวะไป

ถ้าเข้าใจโลกได้เห็นสภาวะแบบนี้ มันจะไม่เดินขึ้นไปกับสภาวะแบบนั้น เกิดขึ้นจากไหน เกิดขึ้นจากปัญญาภายในจะเห็นขึ้นมา ถ้าเกิดขึ้นจากภายใน เกิดขึ้นจากไหน จากความรู้สึกใจ ไม่ใช่ปัญญาสมอง ปัญญาสมอง ปัญญาวิทยาศาสตร์ ปัญญาการจำ ปัญญาสถิติ สมอง สถิติ คือการจดจำมา การลึกลับจดจำมานี้เป็นสมอง เป็นความคิด มันเข้าไปในสมอง

เข้าไปสมองขนาดไหน เวลาบุพเพนิวาสานุสติญาณย้อนกลับอดีตชาติไป สิ่งที่เป็นสมอง มันก็ระลึกอดีตชาติไม่ได้ แต่สิ่งที่เป็นสัญญาเป็น **อวิชชา ปรจยาสงขารา สงขาราปรจยยา วิญญาณ** เห็นไหม สิ่งที่เป็นปัจจุการที่มันเข้าไปเป็นวิญญาณอันละเอียดในหัวใจนี้ มันจะย้อนกลับไปที่ตรงนั้น

แล้วถ้าปัญญาเกิดขึ้น ปัญญาเกิดขึ้นมาจากวิชา อวิชชาคือความไม่รู้ มันมีพลังงานของมันนะ มันขับเคลื่อนของมัน แต่มันไม่รู้ตัวมันเอง มันไม่รู้ตัวมันเองมันถึงขับเคลื่อนของมันไปขับเคลื่อนไปมันถึงออกไปเกาะเกี่ยวกับโลกนอกใจ จากโลกในมันมีสถานะของมัน มีตัวตนของมันขึ้นมา แล้วมันก็ไปเกี่ยวข้องกับโลกนอก ยึดโลกนอกขึ้นไป แล้วมีการเอาวัดเอาเปรียบกัน ประเทศมหาอำนาจมีโอกาสมากกว่า ก็ตักตวงทรัพยากรมากกว่าประเทศไหนที่ไม่มีอำนาจ

นี่ธรรมบอกว่าเกิดในประเทศอันสมควร ทั้งๆ ที่เขาไม่มีทรัพยากร เขาก็ใช้เล่ห์เหลี่ยมทางโลกไปเอาทรัพยากรคนอื่นมาใช้ได้ แต่เราเกิดในประเทศที่มีทรัพยากรนี่คือเรื่องของสภาวะธรรมใจ สภาวะธรรมมันเป็นธรรมชาติของมันที่มันแปรสภาพไป เดียวนี้วิทยาศาสตร์มันเจริญ มันเอาสิ่งนี้ เอาจากโลกในนี้เบียดเบียนเขา แล้วก็ไปเอาของเขา

แต่ถ้าเป็นธรรม เห็นไหม เป็นธรรมขึ้นมา สิ่งที่เกิดขึ้นมันเป็นสภาวะแบบนั้น จะจูนเจ็จะช่วยเหลือกัน สิ่งที่จะช่วยเหลือกันนี้เป็นธรรม คนที่มีธรรมไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่หวงแหน สิ่งที่เขาจะดำรงชีวิต เห็นไหม นี่คือการให้ทาน เราให้ทานเพื่ออะไร เพื่อให้เขามีชีวิต เพื่อให้เขามีความสุข ถ้าเขามีความสุข เราก็มีความสุข โลกมันก็อยู่กันไปได้ สภาวะโลกจากภายนอกมันก็ไม่เบียดเบียนกันจนเกินไปนักถ้าหัวใจนั้นเป็นธรรม

ถ้าหัวใจนั้นไม่เป็นธรรม มันเบียดเบียนเขาตลอด มันเอาวัดเอาเปรียบไปตลอด มันเกิดขึ้นมา นั่นคืออวิชชา สิ่งนี้มันไม่รู้ตัวมันเอง แล้วมันก็สร้างสถานะในความเห็นของมัน แล้วมันก็ออกไปเบียดเบียนกันข้างนอก

แต่วิชา วิชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้ **อดตา หิ อดตโน นาโถ** ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน โลกความจริงนี้เกิดจากจิตของเราตัวนี้ จิตตัวนี้เกิดขึ้นมามีโลกภายใน โลกทรัพย์สินภายในสร้างสมขึ้นมาให้มันเป็นปัญญาให้ได้ จะเป็นปัญญา เป็นโลกุตตรปัญญาให้ได้ มันต้องมีความเชื่อ

ความเชื่อ เห็นใหม่ ความเชื่อกับความจริงต่างกัน แต่ความเชื่อนี้เป็นอำนาจวาสนา ทำไมเรามาวัดกัน เรามาให้ทานกัน เรามาฟังธรรมเพราะเหตุใด เพราะเรามีความเชื่อ แล้วเราอยากหาทางออก แต่เราหาทางออกไม่ได้ เห็นใหม่

เจ้าชายสิทธัตถะพยายามแสวงหาทางออกทางนี้ แล้วเจ้าชายสิทธัตถะแสวงหาทางออกเป็นศาสดาไป หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นก็พยายามจะออกทางนี้ ทั้งๆ ที่มีวิชาการอยู่ พยายามหาทางออก หาทางออก เห็นใหม่ หาทางออกทั้งๆ ที่มีเข็มทิศ มีเครื่องดำเนินอยู่ พยายามชี้หน้าอยู่ พยายามหาทางออก พยายามหาทางออก แล้วก็ประสบความสำเร็จ เห็นใหม่ เป็นผู้ที่มิบุญญาธิการมาเกิดในกึ่งกลางพระพุทธศาสนา

แล้วพวกเราเกิดท่ามกลางกึ่งกลางพระพุทธศาสนา เราจะหาทางออกกัน เรามีความเชื่อ เรามีความคิด มีความเบียดเบียนตัวเองอยู่ที่บ้าน อยู่ที่บ้านของเรา อยู่ที่การกระทำของเรา เราหาทางออกไม่ได้ไง เราถึงมาฟังธรรมไง ฟังธรรมเพื่อเปิดทางออกไง ถ้าเปิดใจตัวนี้ออกขึ้นมาได้ เห็นใหม่ เปิดทางออก ใจอยู่ที่ไหน ประตูปอยู่ที่ไหน หาประตูตัวเองได้ไหม ถ้าหาประตูตัวเอง ถึงต้องมีศรัทธา มีความเชื่อ เพราะมีศรัทธาความเชื่อ นั่นคือเจตนา ตัวเจตนาย้อนกลับมาทวน กระแส ทวนกระแสเข้าไป เห็นใหม่ เป็นศีล สมาธิ ปัญญา

ถ้าทวนกระแสย้อนเข้าไปจะเห็นตัวสมาธิคือตัวตั้งมั่นของใจ ย้อนกลับเข้าไป นั่นไงประตู อยู่ตรงนั้นไง ประตูทางออกมันอยู่ตรงจิตตั้งมั่นไง สัมมาสมาธิจิตตั้งมั่น ย้อนกลับเข้าไป นั่นนะ ปัญญาของใจจะเกิด เห็นใหม่ จากวิชาไง อวิชาความไม่รู้มันเคลื่อนออกไป วิชามันจะเกิดไป ปลดเปลื้องตัวมันเองไง ไปปลดเปลื้องโลกภายในไง

ถ้ามันเข้าไปปลดเปลื้องโลกภายใน เห็นใหม่ มันจะไปเห็นสภาวะของมัน ปลดเปลื้องโลกภายใน เห็นใหม่ พลิกคว่ำโลกภายใน โลกนอกก็ไม่มี โลกในก็ไม่มี สิ่งสภาวะนี้มันเป็น ธรรมชาติอันหนึ่ง ธรรมชาติอันหนึ่งนะ แต่ใจที่เห็นธรรมชาติ เห็นใหม่ มันปล่อยธรรมชาติ

ตั้งแต่วันที่มันปลดเปลื้องตัวมันเองนั่นนะ ถ้ามันปลดเปลื้อง มันปล่อยออกทั้งหมด สิ่งทีปล่อยออกทั้งหมดมันจะไม่สร้างความกระทบกระเทือนให้กับใครเลย

สิ่งที่สร้างความกระทบกระเทือนให้ใครได้ มันไม่ใช่ธรรม ถ้าเป็นธรรมจะไม่สร้างความกระทบกระเทือนให้ใคร ไม่สร้างความกระทบกระเทือนให้ใคร เว้นไว้แต่เป็นอุบายวิธีการชักจูงสิ่งที่ผู้ที่เขาจะเปิดโลก แต่เขาไม่รู้จักโลกไง เขาไปเปิดในนรก เขาเปิดในฝันที่เขาไม่เห็นใจ เปิดโลกมันเปิดที่ใจของตัว เปิดโลกมันเปิดจากใจของตัว จากความปัจจุบันของใจตัวนี้ เปิดโลกเปิดจากโลกทัศน์ที่มันออกไปเบียดเบียนเขาอื่น ถ้าเปิดโลกตรงนี้ได้ ออกไปแล้วมันจะไม่มีตัวตนของมัน มันจะมาเบียดเบียนใครไม่ได้ เพราะมันเบียดเบียนมันไม่ใช่ธรรม

ถ้ามันเบียดเบียนเขามันจะเป็นธรรมได้อย่างไร ถ้ามันไม่เบียดเบียนเขามันถึงเป็นธรรม เพราะมันจะเบียดเบียนเขา มันต้องเบียดเบียนตัวมันเองก่อน ต้องคิด ต้องมีเจตนา ต้องมีการวางแผน ต้องมีการต่างๆ การคิดอย่างนี้เป็นอกุศล สิ่งที่เป็นอกุศลเป็นธรรมไปได้ไหม สิ่งที่เป็นอกุศลเป็นธรรมไปไม่ได้เลย มันต้องเป็นกุศล กุศลคือการชักนำให้คนออก นี่คือสภาวะธรรม ถ้าสภาวะนี้เกิดขึ้นมา โลกทัศน์ภายใน ถ้าเป็นธรรมอันนี้ ความร้อนของโลกนะมันเป็นสภาวะแบบนี้

มองโลกนอกแล้วก็กลับมาดูโลกใน แล้วเราพยายามเอาตัวเราให้พ้นให้ได้ เราเกิดมาท่ามกลาง กึ่งกลางพระพุทธศาสนานะ ศาสนาเจริญรุ่งเรืองมาก กึ่งโบของศาสนา ครูบาอาจารย์เรา เห็นใหม่ เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของเรา แล้วทำไมเราเป็นนกกาอาศัยในต้นโพธิ์ต้นไทรนั้น ถ้าเราเป็นนก เราอาศัยกึ่งต้นโพธิ์ต้นไทรนั้น เราจะขี้อึดใต้นไม้ั้นใหม่ ถ้าเราไม่ขี้อึดใต้นไม้ั้น เราพยายามเอาปุ๋ย เอาอะไรบำรุงต้นไม้ั้น กึ่งโพธิ์กึ่งไทรของเราที่จะเจริญให้หัวใจเราเปิดขึ้นมาได้ เราจะเห็นโลกทัศน์ภายในของเรา แล้วเราจะช่วยตัวเราเองได้

นี่ความร้อนจากภายนอก แล้วก็ความร้อนจากภายใน แล้วเราจะเอาน้ำสิ่งใดรดความร้อนให้เป็นความเย็น แล้วถึงที่สุดแล้วทำจนถึงว่าหมดสิ้นกระบวนการทั้งหมด ไม่มีสิ่งใดต้องรด ไม่มีสิ่งใดต้องรักษา สิ่งนั้นเป็นสภาวะธรรมนั้นคือความสุข ความจริงจากธรรมอันนี้ เอวัง